

## ПУТЕРАТУРЕН ЗБОР

Година LXI

Со укаж на Претседателот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија од декември 1978 година, Сојузот на друштва за македонски јазик и литература на СР Македонија е одликуван со Орден на трудот со дрвена ѕвезда.

Со укаж на Претседателот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија од ноември 1979 година, по повод двестепетдесетгодишнината од излезувањето, а за особени заслуги и учесни постигнати во негувањето и развивањето на македонскиот јазик и литература, како и за знаменитото придонес за стручно издигнување на наставничкиот кадар, списанието „Литературен збор“, орган на Сојузот на друштвата за македонски јазик и литература на СР Македонија, е одликувано со Орден на трудот со ѕлатен венел.

Редукција: Станислава-Срѓана Трфошка (главен и одговорен уредник)

Весна Моксова-Темплевска

Уловка Јакова

Финансирано од Министерството за култура на

Република Македонија

## ПУТЕРАТУРЕН ЗБОР

60

ГОДИНИ

ГОД. LXI

СКОПЈЕ, 4-6 2014

### СОДРЖИНА

#### ПОВЕДИ

*Торгача Алексова*

ДВОЕН УВИДЕЛ - 60 ГОДИНИ СОУЗ НА ДРУШТАВА ЗА  
МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И ЛИТЕРАТУРА НА РМ И  
60 ГОДИНИ ЛИТЕРАТУРЕН ЗБОР..... 5

*Алиѓане Николовски*

60 ГОДИНИ СОУЗ НА ДРУШТАВА ЗА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК  
И ЛИТЕРАТУРА (сепомне на основанието)..... 9

*Весна Моксова*

МАКЕДОНСКАТА ЛИТЕРАТУРА И КУЛТУРА  
НИЗ НЕКОлку ДУВДИВИ (2014)..... 15

#### ЈАЗИК

*Линкилар Гандев*

КРИТИЦИТА ВО СВЕТОТ НА ПИСАТЕЛНОСТА:  
ОД КАДЕ ДОАГА И КАДЕ ОДИТ..... 27

*Марјан Марковиќ*

СЕМАНТИЧКА МОТИВАЦИЈА НА  
НАЗИВИТЕ ЗА ТЕРМИТИ ВО СЛОВЕНСКИТЕ ДИЈАЛЕКТИ  
(според материјалот од Олтишловскиот лингвистички впад)..... 37

*Славој Станков*

ЗА ЧИТАНОТ НА ЯМИНА..... 43

*Елена Буљварска*

ШТО Е НЕШТО И ЗОШТО Е МНОГУЗНАЧНО?..... 49

*Бобан Корнајевски*

СЕМАНТИЧКАТА КАТЕГОРИЈА ПАРТИЦИПИИ И НЕЗНАНИТЕ  
ФОРМАЛНИ ЕКСПОНЕНТИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК..... 61

*Бојан Петровски*

РЕЛИЦИЈАТА ПОУК ИСТВОР/ЛЕКИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК..... 71

Веста Милевска „СУОЈСКИ ДВОУМЕЉА“ КАЈ ХИПОКОРИСТИЧНИТЕ ИМИНА	79
Соня Новацин, Михајло Марковиќ ЗА СУОЈСКИТЕ -СТЪ, -СТВИ, -СТВИЕ ВО ДВА МАКЕДОНСКИ ПАТЕРИКА	83
Наташа Спайковска-Илиевска МАРТЕНОВИ НАЧНИ ЗА ИЗВУЗУВАЊЕ НА КУРАЛНАТА РЕЛАЦИЈА ВО МАКЕДОНСКИОТ И ВО АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК	91
Светлана Јакимовска ВОСТАНУВАЊЕ НА НАУКАТА ЗА ПРЕВЕЛУВАЊЕТО И НА НЕЗВИНТЕ НАЗИВИ ВО НАУЧНАТА СРЕДИНА	97
Надига Маркоска ДИФЕРЕНЦИЈАЛНА АНАЛИЗА НА КАТЕГОРИЈАТА ОПРЕДЕЛЕНОСТ/НЕОПРЕДЕЛЕНОСТ ВО МАКЕДОНСКИОТ И ВО ИТАЛИЈАНСКИОТ ЈАЗИК	105

#### ЛИТЕРАТУРА

Калина Малеска СТИХОВИ ШТО СОЗДАВААТ МОК НИЗ ТРАНСФОРМАЦИЈА НА ЗБОРОВИТЕ НАСПРОТИ СТИХОВИ ШТО СЕ ОДРАЗ НА МОКТА ВО СТВАРНОСТА	113
Ајшанас Чубовски ОД ФОЛКЛОРОТ КОН ФОЛКЛОРНАТА ФАНТАСТИКА	125
Луси Каранџилова-Чочуровска ЗА ТРАДИЦИЈАТА И МЕНТАЛИТЕТОТ ВО ДРАМАТА БЕГЛИКА ОД ВАСЕЛ ЊОВСКИ	135
Валенијана Трајковска СЛОЖЕНАТА ЕДНОСТАВНОСТ ВО ПОЕТСКОТО ПИСМО НА КОНЕСКИ (ПРЕКУ ПЕСНИТЕ <i>ТЕШКОТО</i> И <i>ВЕЗИЛКА</i> )	143
Силево Павловски ЗА ОДНОСОТ НА МАШКИОТ И ЖЕНСКИОТ ПОЛИК ВО ДРАМСКОТО ТВОРЕШТВО НА ЗАГОРКА ПОП-АНТОСКА АНДОНСКА	149
Радован П. Певејковски ЗА ПРИКАЗНАТА НА ЕКСТРИЦА МИРКОЗЛОВСКА НАСЛОВЕНА <i>МОЛИКА ПЕЛИСТЕРСКА</i>	163

#### МЕТОДИКА

Јасна Кошечка ПРЕДИЗВИЦИТЕ НА СОВРЕМЕНАТА МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА ПО КНЕЖЕВНОСТ (СОЦИОЛОШКИ АСПЕКТИ)	183
---	-----

Тамара Ќублева ЛИТЕРАТУРНОТО ПЕТО КАКО ПРЕДМЕТ, ЗАДАЧА И ЦЕЛ НА СОВРЕМЕНАТА НАСТАВАТА ПО ЛИТЕРАТУРА	201
Жаклина Грѓанска, Лијана Макарчијска ЗА НАСТАВАТА ПО МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК ВО СРЕДНОТО ОБРАЗОВАНИЕ	209

#### ПРИКАЗИ

Бојан Пејчевски РЕТОРИКАТА КАКО ИНВЕНЦИЈА ВО ЕЛОКУЦИЈАТА НА ДИМИТАР ПАНДЕВ [Димитар Пандев, „Оштита реторика (дисциплина лингвистика)“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Филолошки Факултет, „Биланс Колосаѓа“, Скопје 2013]	219
Боран Караџејковски ВАЖЕН ПРИЛОГ ВО ПРОУЧУВАЊЕТО НА СЕМАНТИКАТА (Боран Караџејковски, „Колосовите наметри во македонскиот од својата вол форт“, Македонска Реч, Скопје, 2008)	227
Снежана Пејчирова-Памбасова ИНСПИРИРАН И ИНСПИРАТИВЕН ЈАЗИЧЕН БЕЛЕЖНИК (Олгаца Ташуровска „Јазичен белешник“, Скопје, 2013 г.)	233

#### IV MEMOIRAM

Људмил Силасов РУЖА ПАНОСКА (1927-2014) - ТАЖНО ИСПРАКАЊЕ	239
--	-----

## ЗА ТРАДИЦИЈАТА И МЕНТАЛИТЕТОТ ВО ДРАМАТА „БЕГАЛКА“ ОД ВАСИЛ ИЉОСКИ

Проф. д-р Луси Караниколова-Чочоровска  
Филолошки факултет  
Универзитет „Гоце Делчев“, Штип

**Апстракт:** Оваа статија ги третира т.н. „елементи на традицијата“ во драмата „Бегалка“ од Васил Иљоски..

Под „елементи на традицијата“ ги подразбираме оние ентитети кои служат за „прочит“, и тоа без особен напор, на обичаите, размислувањето и начинот на однесување, кои, секако и повторно „традиционално“ се, односно треба да бидат во согласност со она „нашето“ - „што ќе речат луѓето“ (=јавното мислење). Станува збор за увид во оние, вкоренети во нашиот, „балкански“ менталитет непишани правила на културата на живеењето, а кои традицијата ги задржала во една потесна или поширока социјална и национална средина. Тие, „елементите на традицијата“, треба да ги покажат (и не мора да ги докажат) белезите на менталитетот на еден народ.

**Клучни зборови:** менталитет, традиција, култура, културни протоколи.

## FOR THE TRADITION AND MENTALITY IN THE DRAMA „RUNAWAY BRIDGE“ BY VASIL ILJOSKI

**Lusi Karanikolova-Chochorovska, Phd**

**Abstract:** This article addresses the so-called "Elements of tradition" in the the drama "Runaway Bride" by Vasil Iljoski.

Under "elements of tradition" we understand those entities that serve, without particular effort, the "reading" of the customs, thinking and behavior patterns, which, certainly and again "traditionally" are, or should be in accordance with that syndrom of "ours" - "what will people say" (= public opinion) . It is insight of those, rooted in our "Balkan" mentality, unwritten rules of the culture of life, and that tradition has preserved in a narrower or wider social and national environment. They, "the elements of tradition", should show (and do not have to prove) the marks of the mentality of a people.

**Keywords :** mentality, tradition, culture, cultural protocols.

## 1. ПРИСТАП

Оваа статија прави обид за интертекстуално препознавање на „елементите на традицијата“ во драмата „Бегалка“ од Васил Иљоски.\*

Под „елементи на традицијата“ ги подразбираме оние ентитети кои служат за „прочит“, и тоа без особен напор, на обичаите, размислувањето и начинот на однесување, кои, секако и повторно „традиционално“ се, односно треба да бидат во согласност со она „нашето“ - „што ќе речат луѓето“ (=јавното мислење). Станува збор за увид во оние, вкоренети во нашиот, „балкански“ менталитет непишани правила на културата на живеењето, а кои традицијата ги задржала во една потесна или поширока социјална и национална средина. Тие, „елементите на традицијата“, треба да ги покажат (и не мора да ги докажат) белезите на менталитетот на нашиот народ.

Нашиот напор во таа смисла се сведува на прецизна изолација, квантификација и квалификација на овие драмски ентитети, кои пак се совршено емениентни на македонската култура и менталитет од почетокот на 20-от век. И не само тогаш.

## 2. МЕНТАЛИТЕТ. МОДЕЛ.

**2.1.** Категоријата менталитет во стручната, главно социолошко-филозофска литература од западноевропска провиниенција се третира како прилично лабилен поим, кој, разни автори го „полнеле“ со различни содржини.

Австрискиот социолог Питер Динкелбахер сугерира можен начин на истражување на менталитетот на дадена група (на пример, менталитетот на Доминиканките во јужногерманскиот и западногерманскиот простор) според: „(...) реконструкција на целокупниот фонд на писмени (калуѓерски книги, повелби, правила на редот) и предметни извори (градби, уметнички дела, ракописи, употребни предмети...), при што (...), покрај општите облици и содржини типични за одреден период (...), морало да се разработи и она што е специфично во стилот, содржината на мислење на тие жени во споредба со другите извори од истиот период и простор (...) со помош на точно испитување на јазикот и калуѓерските житија (синтаксата на зборовите, латинските цитати, односот меѓу хипотаксата и паратаксата, уделот на исказите кои го мотивирале каузалното, односно финалното, итн.) (Dincelbaher, 2009: 15).

Динкелбахер дава една синтетичка дефиниција на поимот менталитет, поточно историски менталитет, која гласи: „Историскиот менталитет

---

\* Во натамошниот текст ќе ја користиме кратенката Б од ВИ.

претставува ансамбл на начините и содржината на мислите и чувствата што ги обележува одреден колектив во одреен период. Менталитетот се манифестира во постапките (Dincelbaheг, 2009: 15). Оваа дефиниција изведена според темелни истражувања фундирани на авторитетни имиња од европската социолошка и културолошка мисла, во нејзината разложена, аналитичка варијанта претставува наш модел за демонстрација на „елементите на традицијата“ во драмата Б од ВИ.

**2.3.** Ако за најрелевантен би го прифатиле аспектот дека „менталитетот се манифестира во постапките“ и, ако при сето тоа постојано имаме предвид дека во природот кон овој феномен не може а да нема субјективност, во смисла на отстапување од однапред зададени параметри, тогаш „елементите на традицијата“ би се подложиле на третман од ваков тип:

-Најнапред, интеракција (Динкелбахер неа ја именува како ансамбл) меѓу сите изолирани ентитети, зашто сите заедно придонесуваат за интегралност на впечатокот по однос на менталитетот, овде македонскиот во Б од ВИ;

-, „Начинот и содржината на мислењето“ според Динкелбахер, како рационален критериум, кој „(...) треба да го означи видот свесно однесување со информациите, специфични за времето и групата“, но и „општоважечките основни убедувања, идеолошките, политичките, религиските, естетските... концепции кои ги проникнуваат одделните подрачја на религијата, културата, уметноста, итн., доколку се свесни“ (Dincelbaheг, 2009: 18);

-, „Начинот и содржината на чувствата“, како своевиден психолошко-емотивен критериум кој „(...) опфаќа автоматски поврзувања на вредности, односно судови за нив“, како и „ (...) областа на нерелефитираните стереотипи полусвесно и несвесно поврзани со емоциите“ (Dincelbaheг, 2009: 19);

По однос на овие два параметра кои ја квалификуваат категоријата менталитет, анализата на „елементите на традицијата“ покажува отстапување во смисла на неригорозно придржување кон едниот, односно другиот. Зашто имено, нема и не може да има реска, радикална граница меѓу ентитетите што би се подложиле на рационалниот или емотивниот критериум, бидејќи речиси сите, ако не и сите, едновремено содржат и свесност и несвесност и разум и чувства и логика и емоции...

-Колективот како критериум кој ја одредува категоријата менталитет, го прифаќаме како трет параметар за анализа на категоријата менталитет. За него, Динкелбахер вели дека: „(...) може да се простира од жителите на еден континент преку одделни народи, слоеви, сталежи, заедници, секти, професионални групи, итн. (...) Но, според него, може да се говори и за индивидуален менталитет (...) за менталитет, специфичен според полот, итн.“ (Dincelbaheг, 2009: 19);

Во оваа смисла, ние повеќе зборуваме за „менталитет на колективот“ или „колективен менталитет“ и уште поточно „регионален менталитет“ - менталитет на еден град и (преку него и за) еден народ, па и за специфичен „женски менталитет“, кој пак, во случајот на Ленче Кумановче, во поголеми пропорции „му се покорува“ на оној параметар што се именува како „начин и содржина на чувства“.

-Времето претставува суштински, конститутивен елемент на категоријата менталитет. Тоа дозволува да се „процени“ дали некоја, односно нечија постапка, размислување или однесување можат, под претпоставка „да траат продолжено“, да се сметаат за интегрален дел на менталитетот. Всушност, токму ваквото „продолжено траење“ на постапките, размислувањата и однесувањата ги прави нив традиционални и како такви уште и манифестатори на менталитетот.

-Менталитетот се манифестира во постапките, бидејќи „(...) секоја постапка искажува нешто за менталитетот што стои зад него; тој менталитет за нас станува достапен само со помош на интерпретација на трагите што ги оставаа таа постапка (=историските извори)“ (Dincelbaher, 2009: 20). Постапките пак, за да станат своевиден показател на менталитетот неминовно треба да се повторуваат и да траат низ времето.

„Елементите на традицијата“ во драмата што е предмет на наш интерес во најголема мера може да се третираат за постапки - како „репрезенти на менталитетот“. Тие можеби не се најрелевантни историски извори, но токму нивното перманентно „траење“ низ историјата им осигурува влез во литературата на дадена епоха.

### 3. ДЕМОНСТРАЦИЈА

Квантитативниот биланс на „елементите на традицијата“ во драмата Б од ВИ изнесува точно 54 примероци. Од нив 6 се за орото, како медиум на социјалниот живот на младите; потоа 15 народни песни, од кои само 2 се по повод актуелниот настан-Ленче, бегалка; 8 примероци за заемниот однос меѓу момчињата и девојките, кој е традиционално на дистанца; 4 примероци за немилата традиција, браковите да се склучуваат само меѓу припадници на исти општествени слоеви; 1 примерок за обичајот домашните, роднините и тетките да одлучуваат за мажачката на девојката; 2 примерока за феноменот невеста-бегалка, кој безмалку станува традиција, како последица на „недемократскиот“ третман на љубовта; 4 примероци за традиционалниот и секако „неповолен“ однос спрема женските деца и жената воопшто во духот на патријархалниот став дека таа треба да трпи“; 1 примерок за прекрасната македонска и православна традиција-празнувањето на верскиот празник Прочка; 2 примерока за традиционалниот македонски пијалак-ракијата; 1 примерок за традиционалниот македонски обичај-добредојде на гостинот да му се посака со слатко; 1 примерок за вообичаената постапка, што е речиси традиција-мајката да биде на страната на ќерката; 1 примерок за до ден денеска постоечкиот обичај - „женската страна“ да дава бовчалоци на свадба; 1 примерок за сè уште живиот обичај, барем во форма на изрека-на стројникот задолжително да се подарат чевли и, ќе си дозволиме да го наречеме „непримерен“ некогашниот обичај-девојката да плаче кога ќе се сврши, што пак треба да значи дека жали за моминското време. Во драмата Б од ВИ, во вкупниот попис на „традиционалните ентитети“ се вбројуваат и два т.н.

„културни протокола“\* - еден, типизиран примерок во вербална форма, а се однесува на вообичаеното отпоздравување „Дал ти бог добро,“ и изреките на Прочка во заемното сооднесување: „Прости ми!, Нека ти е простено и од мене и од Бога!“.

„Елементите на традицијата“, најнапред го задоволуваат критериумот на интеракција. Овој е, може да се рече нулти критериум и како таков и императивен, од едноставна причина што постапките, посматрани и како постапки на менталитет и како книжевни постапки, исто така, еден без друг не би биле функционални, особено што се интензивно фреквентни во драма која го носи квалификативот битово-социјална.

По однос на рационалниот и психолошкиот параметар пак, веќе се кажа дека одделните постапки се подведуваат, повеќе или помалку и под двата едновремено.

Имено, постапката - браковите да се склучуваат меѓу припадници од исти општествени слоеви содржи повисок процент рационалност за сметка на емотивната компонента, која пак е очигледно подоминантна во оние постапки кои го презентираат заемниот однос меѓу момчињата и девојките – традиционално на дистанца.

Во постапката-роднините да одлучуваат за бракот на младенците можеби има поголеми пропорции рационалност, но емотивноста, овде сведена на суетата на тетката Мирса и таткото Аци-Трајко, сепак ја има .

Посебно внимание во драмата Б од ВИ заслужува елементот на традицијата, т.е. постапката – оро. Орот претставува сублимирачки фактор по однос на неговата улога на репрезент на категоријата менталитет: во него се имплицирани ставовите и сфаќањата, желбите и надежите колку на младата толку и на возрасната популација. Во таа смисла, орото се подведува и под рационалниот и под психолошкиот критериум на нашиот модел, а тоа било практика што се повторувала низ времето: (Од дидаскалија во драмата Б од ВИ) „Младешта игра ‘шарено оро’ – момци и девојки заедно, но со шамивче меѓу рацете ‘да не се допре месо’, што посмели сепак го прават скришно од старите, кои седнати наоколу, гледаат ‘сеир’, всушност, контролираат (...) По свршувањето на орото девојките се одделуваат во групи, по две, по три, погледнуваат скришум на момците, си шепотат и се кикотат, а момците исто така фрлаат погледи на девојките, нешто послободно, им даваат извесни знакови, но сè тоа претпазливо да не забележат старите“ (Иљоски: 1988: 37)

---

\* Под културен протокол се подразбираат крштеките во христијанските заедници, обрежувањето кај муслиманите, венчавките, смртта. По однос на овој феномен, Јасмина Мојсиева-Гушева подвлекува: „Тие не само што се поврзани со елементарниот идентификациски статус на поединецот (утврдување на сексуален статус преку процесот на обрежување или аплицирање на женски маркери) туку учествуваат и во формирањето на високите конструкции на имагинарното карактеристични за вкусот на единката (како на пример, одреден тип сликарство, музика, литература), но и за целата заедница“. Види: Јасмина Мојсиева-Гушева: „Во потрага по себеси“, Институт за македонска литература, Скопје, 2010, стр.12.

Кога станува збор за постапката – „женското дете треба да трпи“, како показател на менталитетот, во една реплика на Аци-Трајко, наоѓаме силна доминација на рационалниот параметар над емотивниот, но и обид за самоидентификација на девојката – ќерка, односно жена, преку пркосот спрема таткото, односно спрема „традицијата“. Таткото суетно ќе реагира и секако, во духот на патријархалната традиција: „Трајко: (избувнува) Што, за тоа! Девојка да зборува за своето свршување со својот татко! Зар имаш уста за тоа да зборуваш? Имаш ли, да речам, срам да се засрамиш? Каде ти е образот? Пфу, резилак! (...) Нема што ти да мислиш! Има, да речам, кој да мисли за тебе (...) Ќе биде како јас што реков“ (Иљоски, 1988: 63,64). Оваа „постапка на менталитетот“ покажува своевидно „прекршување на нормите на традицијата“ и загатнување на т.н. „женско прашање“, на феноменот на другоста (=поинаквоста) на жената од почетокот на 20-от век и жената некогаш.

Некои „елементи на традицијата“ во Б од ВИ се актуелни и денеска: на евентуалниот стројник да му се подарат чевли, на свадба да се пее песната „Черешна се од корен корнеше“, на Прочка да се практикуваат вообичаените, вербални кутурни протоколи: „Прости ми...“ и како реплика „Нека ти е простено и од мене и од Бога!“ и, во некои средини, симпатичниот обичај гостите да се пречекуваат со слатко.\*

#### 4. КОМЕНТАР

Присуството на „елементите на традицијата“ во драмата „Бегалка“ од Васил Иљоски, послужиле како „(...) неопходна материја за одраз на стварноста и отсликување на битот на народот (...)“ од крајот на 19 и првите децении на 20. век (Јаќоски, 1983:157).

Демонстрацијата на постапките на металитетот во драмата на Иљоски покажува не само висок степен на функционалност по однос на претставувањето на живеачката во Куманово (читај Македонија), туку и своевидно „кршење“ на традиционаните норми, изразени и одразени преку портретот главно на насловната херојка Ленче Кумановче. Постои овде своевидно пренебрегнување на конзервативизмот во „женското однесување“ и тоа така што ќерката на аци Трајко отворено се спротивставува на застарениот став по однос на љубовта.

Македонскиот менталитет од почетокот на минатиот век е изразен низ повеќе аспекти: орото и неговата социјална улога, вметнатите народни песни; потоа, потенцирањето на социјалните разлики меѓу момчето и девојката; стројништвото; дистанцата во заемниот однос меѓу момчињата и девојките; патријархалниот третман на женските деца и жената воопшто, со тенденција за надминување на таквата традиција. Притоа, за мошне впечатливи по однос

---

\* Слаткото е традиционален македонски десерт, подготвен од некаков вид овошје (најчесто вишни, цреси, сливи, смокви, итн.) со многу шеќер и во шербет.

на менталитетот ги истакуваме и т.н. културни протоколи, кои, до ден денеска се живи.

Заради природата на жанрот, заради неговата дијалогска форма, „елементите на традицијата“ како белези на менталитетот се прилично експлицитно претставени. Тие не се наративни и до нив не се стигнува со напор. Така, како божем случајно и ненамерно се навестува дека во Куманово се пие ракија, дека свирачи свират во недела, пред црква, дека стројништвото главно го спроведуваат жените – во случајов една тетка и една мајка. Во овој комплекс менталитетски белези секако, се вбројува и додворувањето, кое овде еднаш е претставено во сета своја сериозност – кога е во прашање љубовта меѓу Бошко и Ленче, а другпат, тоа добива и комични димензии – кога Досе се обидува да ја придобие Ленче, било директно, било преку слугинката.

По однос пак на прашањето – колку „елементите на традицијата“ во денешни услови се сè уште живи – не можеме да имаме прецизен одговор, заради менталитетските нијанси во различните македонски краишта. Но, го изразуваме нашето длабоко уверување дека оние, „преживеаните“ постапки на некогашниот менталитет ќе останат да се негуваат. Макар и во модифициран вид...

#### ЛИТЕРАТУРА:

1. Araduraj, A. 2011. *Kultura i globalizacija*. Beograd: Biblioteka XX vek;
2. Dincelbaher, P. 2009. *Istorija evropskog mentaliteta*. Podgorica: Службени гласник;
3. Иљоски, В. 1988. *Бегалка*. Скопје: Мисла;
4. Јакоски, В. 1983. *Фолклорот во македонската драма*. Скопје: Македонска книга, Институт за фолклор „Марко Цепенков“;
5. Крамарик, З. 2010. *Идентитет, текст, нација*. Скопје: Табернакул;
6. Мојсиева-Гушева, Ј. 2010. *Во потрага по себеси*. Скопје: Институт за македонска литература;
7. Момировска, Н. 1977. *Васил Иљоски – творечка особеност и литературно – драматуршка еволуција*. Скопје: Наша книга;